

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Fôpa apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un şir garmond:
odată 14 fl., a doua
oră 12 fl., a treia
oră 10 fl.

Tot ce privesce fôia,
să se adreseze la: Re-
dacţiunea şi admini-
straţiunea „Unirei”
în
Blaş.

Fôe bisericăscă-politică.

Anul XIII.

Blaş 28 Novembre 1903.

Numărul 48.

Situaţia politică.

În patria noastră situaţia politică e foarte încurcată, şi în o stare foarte tristă, poate nici când — de la dualism — nu a fost ca acum.

Câţi-va deputaţi opoziţionali pretinzând armată maghiară — au declarat obstrucţie tuturor guvernelor, au doborât guvernul lui Szél şi Khuen, şi nu voiesc a depune arma, ori ce alte concesiuni li s'ar face, numai dacă li să va acorda armată maghiară.

Abstrăgând de la faptul, că această dorinţă a lor e absurdă în un stat poliglot cum e Ungaria, obstrucţia celor 30—40 deputaţi opoziţionali, au adus mari şi însemnate daune morali materiale.

Budgetul statului nu s'a votat încă nici pe anul acesta, nici pe cel viitor, şi de aici rezultă întârzierea ajutorului de stat ce se împărţea anual între preoţimea noastră.

Dările fiind în stare de ex lex nu se încasază, şi așa visteria statului pôte ajunge în impasul de a nu putea acoperi cheltuelile zilnice, şi țara pôte ajunge la crach financiar. Dar din punctul nostru de vedere mai momentos e faptul, că poporul ne fiind silit, nu a plătit dările, şi acum când va fi silit să le plătescă nu va ave de unde toate odată şi așa totă povara cade iarăşi pe spinarea bietului popor.

Ne votându-se contingentul de recruţi, ostaşii cari au servit trei ani, nu au fost dimisionaţi în Octobrie, şi așa miî de ficiorî, miî de braţe muncitoare, sînt condamnate a sta între străini de parte de familiile lor, pentru utopiile alor 30—40 de ômeni, cari doresc armată maghiară, când majo-

ritatea covârşitoare a celor cari alcătuesc armata ungară, nu sînt maghiari.

Când contele Tisza István a fost pus în fruntea afacerilor ca ministru preşedinte, se spera, că în scurtă vreme va pune capăt obstrucţiei.

Da opoziţia a continuat şi continuă obstrucţia şi în contra lui Tisza István.

Pentru sdrobirea opoziţiei Tisza István, a propus ca şedinţele dietei să fie paralele, să se ţină şi înainte de amiază şi după amiază, pertractându-se în o şedinţă proiectul de recruţi, în alta indemnitatea, ca așa să obosescă cu lungi pertractări opoziţia şi să o frângă.

Firesce că această propunere a lui Tisza a fost întâmpinată cu obstrucţie tehnică.

Parlamentul maghiar a ajuns a fi o adunatură de galagioşi, în care deputaţii îşi aruncă în faţă unul altuia vorbele celea mai neparlamentare şi necuviinciose, în loc de a lucra pentru aducerea şi stabilirea legilor priinciose înfloririi patriei, pentru care lucru sînt şi trimişi deputaţi în parlament din încrederea poporului.

Îl va succede opoziţiei prin obstrucţie a restorna guvernul Tisza, Dumnezeu scie. E fapt înse că Tisza e decis a recurge la celea mai extreme mijloce pentru sdrobirea opoziţiei, care de fapt zădărnicesce mersul firesc al organismului politic de stat, şi pricinuesce daune morali şi materialî țerii şi poporului. Întru cât îi va succede acesta în dietă viitorul, va arăta.

Dar până când Tisza se nevoiesc aşi întări poziţia şi a sdrobi obstrucţiunea, în sinul partidului liberal de la putere, par'că se ivesc semnele descompunerii.

Apponyi şi cu vre-o 40 deputaţi a ieşit din partidul liberal, ne fiind de acord cu Tisza, privitor la şedinţele paralele a le dietei, şi așa unitatea şi înţelegerea în parte începe a se clătina.

Mai caracteristic de cât acesta înse e faptul că Bánffy Dezső fostul ministru preşedinte al Ungariei, cu aderenţii săi a format un nou partid politic.

Programul acestui partid e sovinişmul cel mai intransigent, şi scopul final consolidarea şi înfiinţarea statului naţional maghiar. De alt cum acesta a fost devisă şi scopul tuturor partidelor politice şi până acum — numai nici un partid nu a cutezat s'o spună așa pe față, ca Bánffy.

În Dumineca trecută s'a ţinut la Cluş adunarea constituantă a noului partid. Cu această ocaziune Bánffy Dezső desfășurând programul noului partid, susţine că direcţia acestui partid va fi cea mai sovinişă întrebuintând toate mijlocele pentru înfiinţarea pe acest pămînt a statului unitar naţional maghiar. Acest nou partid — zice Bánffy — va lupta pentru teritor vamaî independent, pentru independenţa financiară a țerii. În chestiunea militară, va lupta pentru limba maghiară, în comandă şi în serviciu. Va lupta pentru maghiarisarea instrucţiunii.

„Vom respecta drepturile individuale, naţionalităţile înse ca individualităţi nu pot să aibă drepturi. Nu vom stirbi drepturile individuale prin aceea că nisuiim spre realisarea instrucţiunii de stat în direcţia naţională.”

Programul noului partid înfiinţat de Bánffy, e așa dară declararea făţişă a luptei de desnaţionalisare a tuturor naţionalităţilor, cari după părerea lui, ca „individualităţi nu pot avea drepturi”, şi maghiarisarea instrucţiunii.

Cumpăraţi**Cumpăraţi****Calendariul Unirei pre anul 1904.**

Cu un frumos calendar de părete.

Preţul 50 fl. plus 10 fl. porto.

Și până acum acesta a fost nisuița tuturor politicianilor maghiari. Au fost înse mai rafinați și nu ne-au spus-o fățiș. A trebuit să vină Bánffy să ne spună: că viitorul statului ungar însemnă nimicirea naționalităților și ținta partidului său e desnaționalizarea tuturor naționalităților.

Vedem dară că situația politică e cât se poate de serioasă și încurcată.

Obstrucționiștii au zădărnicit și opăcit mecanismul statului și Tisza se sbate încă neputincios a-l nimici.

Din acestea pot urma serioase crize economice pentru țară. Miliție nu se poate recruta și prestigiul monarhiei suferă mult în fața Europei.

Partidul liberal — care dela dualism în coce, așa zicând a monopolizat puterea, se clătină, pare că se descompune. Bánffy pune de devisă a noului partid zdrobirea naționalităților. și Tisza e pregătit să disolve chiar și dieta, ca se zdrobescă pe obstrucționiști făcând alegeri noue.

Involuntar ni-se impune întrebarea, că în fața unei situațiuni atât de serioase ce poziție am luat și luăm noi Români?

Durere, sîntem mai neorganizați ca ori și când, fără de nici un plan de acțiune pentru viitor.

Lipsa organizației și a maturității politice acum se simte mai mult la noi ca ori și când.

Așa am fost noi tot de una nehotărîți și indiferenți, la toate ocaziunile, când am fi putut da și noi viață dorințelor și postulatelor noastre.

Unii dintre noi, se încred în promisiunile lui Tisza, alții au planuri de-a pași în activitate, dar sîntem departe de a ave o țintă și o conduită comună și precisă de luptă.

Și situațiile — și în politică ca și în viața de toate zilele, trebuie folosite și usate, ca dacă le-am scăpat odată din mâni, înzadar mai așteptăm reîntorcerea lor.



Iubileul dieceșii de Gherla.

Maramureș, 24 Nov. n.

Pe baza ordinațiunii Excelentisimului Domn Dr. Ioan Szabó Episcopul Gherlei dieceșii noastre astăzi în 24 Novembre serbeză Iubileul de 50 ani a înființării sale. Zi de bucurie este acesta mai ales pentru cele 94 parochii române din comitatele Maramureș. Satu-mare și Ugocea dismembrate de către dieceșii ruthenă a Muncaciului.

Dacă vom privi în trecutul acestor 94 parochii, vom vedea silința episcopilor de la Muncaci și Ungvar de a trimite în parochiile române preoți rutheni, cari nu sciau nici „Tatăl nostru” românesc. Sub conducerea acestora s'au pierdut mai multe parochii cu populațiune română și azi aceste sînt parochii ruthene și numai cărțile rituale române din stratele bisericilor adevărate, cum-că în aceste biserici

când-va s'a cântat românesc. Cine scie câte parochii române ar fi perit pentru tot de una dacă nu s'ar fi înființată dieceșii Gherlei.

Adevărată este dară bucuria noastră din celea 94 parochii dismembrate de către dieceșii Muncaciului. Inimile noastre sînt pline de mulțumită și aducere aminte către acela, cari au mijlocit înființarea acestei dieceșii. Cu inimii pline de mulțumită am ridicat rugăciuni ferbinți pentru Mălestărea Sa Înaltul nostru Împărat și Rege Apostolic Francisc Iosif, care s'a îndurat preagrațios, ca Împărat tiner, a înființa dieceșii noastre și a Lugoșului.

Cu lacrimi în ochi ne-am adus aminte de fericitul Pontifice Piu al IX-lea. Oh fericite Pontifice mult, foarte mult îți datoreșce némul românesc. Tu ai restaurat metropolia noastră gr. catolică de Alba Iulia Făgăraș și ne ai scos de sub hierarchia Strigonului. — Tu te-ai îndurat spre noi prin bulla „Ad apostolicam sedem” d. d. 6 Calendas Decembris 1853 te ai îndurat a canoniza dieceșii Gherlei și a Lugoșului. Fie Memoria ta, mare Pontifice, binecuvîntată în etern!

Cu ce cuvinte să te binecuvînt și să laud îndurarea Ta Dămne Atotputernice? Îmbrăca-te în vestimente sêrbătoreșii Sione, aduceți flori fetele Ierusalimului și înplețiți cununi; deschideți portile vostre bisericii greco-catolice și sêrbătoriți, că a făcut milă mare Domnul cu poporul său. — Oh cum te admir pe tine zidirea a dămne a bunului Dumnezeu, pe tine biserică! Oh scump este înaintea mea darul cel ceresc a cărui isvor la deschis lemnul Crucii în sântele noastre biserici! Oh scumpă este înaintea mea lumina cea cerescă, care se va vărsa din altarele tale biserică catolică, aducând și împărțind dreptate și pace lumii acestora. — Oh scumpă este nouă, pētră

FEUILLETON.

— NOTE. —

Așa dar a trecut! Ca și când n'ar fi fost, sau dacă a avea a fost, ca și când s'ar fi petrecut numai în vis. Și în urmă cine scie dacă e mai bine să cunoști realitatea ori numai visurile.

Visurile!

Da, ești tot de una am ținut că e mai fericit omul care poate să viseze treaz, de cât acela care nu se poate ridica pe aripile închipuirii nici la înălțimea la care poate sbura nu pui de găină.

Sufletul insetat de fericire și frumșeță caută fericirea și frumșeța, și fiind că în realitate nu le află, sau arare ori le află — dorindu-le să trezească că visează la ele.

Că a trecut și vacanța asta. — ca atâtea altele — e lucru firesc, dar nu e tot atâtea de firesc să scii cum ai trecut tu prin ea, să bagi de samă. — examinându-te — cu ce te-ai ales, ce-ți s'a mai adăugat, sau ce ai pierdut din neprețuita ta comoră de idealuri, de simțeminte, de planuri pentru viitor.

Însuși sufletul e o comoră — materialistii ved în el aplicarea unor legi matematice comune materii, și mulți îl numesc schițee dumnezească.

Dar această comoră fundamentală, această piatră nestimată trebuie instruită, taiată în fețe, căci numai atunci e prețuită.

Fie care observare, fie care impresie ce tale mai adinc în sufletul nostru e merită să îmbogățescă frumșeța acestuia.

Pentru un spirit observator aproape nu e clipă care să nu servescă spre îmbogățirea sufletului.

Și cu vremea nici tu nu-ți scii da sama de tot ceea ce scii, de tot ceea ce ai observat, de tot ceea ce ai simțit. — cari simțeminte și acum le ai deși inconșiente.

Cât de puțin ne scim noi da sama de comoră noastră de simțeminte!

* * *

Pare că numai ieri-astăieri am ieșit dintre zidurile seminarului, cu sufletul senin cu inima plină de doruri și de visuri.

Ce contrast! În întunerecul și aerul de ziduri, adese ori zdruncinător de sănătăți, să-ți câștigi o așa frumoasă comoră sufletescă, o așa puternică sănătate morală!

În vecinica tăcere ce dorme între ziduri și în vecinica privesc de fețe veștede să-ți câștigi o mulțumire și-o liniște sufletescă, pe care ai s'o perzi îndată ce te depărtezi dintre ele, și pe care n'o s'o mai ai nici odată.

Zădarnic. Lupta vieții e afară în viață, pe câmpul deschis, unde ai toți intrare și ieșire, și nu e în seminar. Învingerile și înfrângerile tot de una sînt mai puternice pe câmpul deschis al luptei, de cât în fortăreță.

Și se înțelege, că dacă odată îți câștigi sănătatea sufletescă, și nu te mai ajunge niciunmă vrurtul dor, — se înțelege, că vei trăi liniștit, fără de grijă. Adică

o grijă tot o ai, căci mereu te temi să nu-ți se întunece seninul. — Te temi de furtunile cari nu există, ori dacă există nu le observi.

Dar în viață nu ai să te lupți numai cu închipuirea, numai cu umbra de nouri ca să-ți aperi seninul.

Câte nopți, câte vinturi câte viscole nu te ajung pe tine, serman visător! Și cât de cu greu îți cade să te dedai cu realitatea. Și totuși, trebuie să te dedai, căci în ea vei ave să trăiești, ori care ar fi prețul ei...

* * *

Din mica noastră capelă — ajuns în templul uriaș al naturii. Ce senzații, ce gândiri deosebite până ce te obișnuiești cu pompa cu care a îmbrăcat Dumnezeu natura. Dădat cu orizonturi strimte, obișnuit cu întunerecul sinistru ce dorme și ziua prin ungherele seminarului, pare că te orbesce strălucirea lumii lăsată de Dumnezeu, și pare că nici nu te lasă să te cugeți. Ca speriat privești în jur de tine, puțin înțelegi la început din tot ceea ce te încunjură, din tot ceea ce vezi, ce simți. Apoi ca o pirotelă să lasă peste tine, ca și ca într'un somn adinc, și când te trezești simțurile lacome iar se enfundă în admirarea naturii, până când obosit, dămne lacrimi, curate ca cristalul îți picură din ochi, și tu șoptești de jumătate treaz, de jumătate în vis:

„Dămne de unde atâtea frumșeță?”

În farmecul răsăritului de lună, când liniștea-l lăsată pe satul adormit, când Someșul murmură așa de dulce și adormitor

— Petru pe care l-a pus Dumnezeu de fundament, ca să susțină zidurile preste toate veacurile, până-ce se vor împlini timpurile și va veni judecata Domnului! Mă plec înaintea stîlpilor — înaintea Sfinților Apostoli Ioan și Andrei, Pavel Iacob și înaintea celorlalți, cari au murit și totuși trăesc în urmașii lor, și vestesc lumii continuu evanghelia păcii și adevărului și mor pentru Isus și pentru dreptate și astăzi, cum au murit cu sute, cu o mie de ani înainte, pe cum au murit în zilele de întâiu a creștinătății, când apostolii și episcopii scaldau cu sângele lor biserica cea tină, ca să crească de instituțiune dumnezească a martirilor, sfinților, a învățaților, a eroilor, virginelor și a săracilor.

Oh Romă fericită cătră tine îmi ridic ochii mei cu Psalmistul: „Acăsta este ziua care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne desfătăm întrînsa“

Cinci zeci de ani au trecut peste diecesea Gherlei. Cinci zeci de ani plini de speranță, de lupte și de mărire și învingere. Ani plini de lupte, căci înainte de 50 ani în multe din bisericile aceste române să cânta rusește, iar acuma să cântă românește. Clerul tinăr să creștea în seminarul ruthen de la Ungvar și vinea acasă abia știind românește, ne cum să scie predica românește.

De biserică, de scoli nu se gândia nime. Pretotindenia, biserică slabă de lemn, scoli scunde, în cari se învăța „Oenașe“ și nu rugăciuni.

Și acuma priviți preste diecesă, ce mărire, ce învingere să varsă peste dănsa. Sub ocărmuirea fericitilor episcopi: Alexi, Vancea și Pavel și sub înțelepta ocărmuire a Episcopului Dr. Ioan Szabó, său ridicat sute de biserică de pētră, sute de scoli și sute

de case parohiale în valōre nu de sute de mii, ci de milioane.

S'a înființat seminarul gr. cat. român a teologilor din Gherla, preparandia diecesană și este deja mare fondul pentru un conviciet a orfanilor de preoți. Fondurile diecesane din ofertele clerului trecut, peste un milion.

Fondurile bisericesci și scolare s'au înmulțit la milioane. În Năsăud s'a înființat gimnaziu greco catolic. La Simleu, Năsăud și Sigetul Maramurēșului câte un vicariat greco catolic român. În Sigetul Maramurēșului un conviciet român, parohie românească cu biserică, scōlă și casă parohială în valōre de două sute mii corōne.

Diecesa Gherlei astăzi are un cler învățat și cult, un popor creacut în biserică și scoli române. Diecesa Gherlei a fost fericită a creșce și a da biserică greco catolice române pe neuitatul binefăcător a nēmului românesc Michail Pavel. — Din sinul acesteia diecesă a eșit Preasfințitul D. Archiepiscop și Metropolit Dr. Victor Mihályi și alți bărbați vrednici de aducere aminte.

Oh n'au trecut fără mărire și fără succese acești 50 de ani.

Pentru aceia iubilați frați mei, iubilați cu bucurie și dați mulțămită lui Dumnezeu și mai marilor vostri sfințind anul al cinci zecilea mai înadins noi cei scoși de sub hierarchia ruthenă a Muncaciului.

În biserică parohială și vicarială din Sigetul Marmarășiei aniversarea de 50 ani a ridicării diecesei Gherlei s'a sērbătorit în mod solemn în biserică frumos împodobită și îndesată de popor și inteligența română din Siget, a pontificat vicariul Tit Bud și a servit cu dînsul st. Liturgiă 11 preoți, toți mărturisindu-se și cuminecându-se.

Santa Liturgie s'a oferit pentru episcopii repausați a diecesei, pentru Maicestatea Sa gloriosul nostru Împērat și Rege apostolic, pentru St. Scaun apostolic de la Roma și pentru episcopul nostru Dr. Ioan Szabó.

La finea Sfinței liturgii Vicariul a descris cu cuvinte peirundătoare istoria înființării diecesei Gherlei și a binefăcătorilor, cari s'au versat peste poporul românesc din acăstă diecesă cu înființarea ei; — arătând în specie binele cel mare, care l-a ajuns pe poporul românesc din Siget cu scōtirea lui de sub hierarchia rusescă a Muncaciului — s'au făcut rugăciunile prescise în ordinațiunea episcopescă, s'a cântat Doxologia cea mare și „mulțami“ Împēratului și Regelui apostolic, Metropolitului Dr. Victor Mihályi și episcopului Dr. Ioan Szabó.

Mulțămită Tie Dōmne, că ne-ai învrednicit a ajunge ziua acăsta de mare însemnătate pentru diecesă noastră.

Preste 50 de ani noi vom fi prav și cennșă. — Dar dă Dōmne, că diecesă noastră să sustee și atunci și să înflorească și sporască în toate celea bune și fericitoare pentru nēmul nostru românesc.

Tit Bud

Vicariul Maramurēșului.

Institutele noastre de învățămînt.

Avem înaintea noastră *Programa scōlei civile de fete cu internat a Asociațiunei*, pe an. scōlastic 1902/3 publicată de Dr. Vas. Bologa, director. Se începe cu un studiu a dlui Borgia intitulat: Căte va probleme ale scōlei românești de la noi, și tractează despre datorința scōlei de a lucra pentru cultivarea limbii și curățenia ei, un ideal de sigur de prima ordine. O observare: autorul încheie exclamând: „profesorul de geografie va descoperi comori de limbă în „România pitorescă de pildă.“ comori de provincialisme, dintre celea mai necunoscute, adaugem noi. Scrie neîntrecut de frumos Vlăhuță, dar în scrierea citată, par că anumit a ales de prin ținuturile ce a descris vorbele cele mai puțin literare și vrednice de imitat.

Urmēză apoi două discursuri ținute an. tr. la festivitatea de închiere a anului, de director și delegatul comitetului; că ce rost are publicarea acestor vorbiri în programa scōlei, și încă la anul, după ce au fost rostite, nu pot pricepe, său, deși mi-aș închipui de ce, nu-mi vine să o mai scriu.

Scōla Asociațiunii, în colo bine organizată, are 1 director, 6 învățători, 2 catecheți și 7 instructori în musică și francesă. Internatul e condus de 1 director, 1 directoră, 1 medic, 1 guvernantă și 2 bone.

Numărul elevelor, cari au frecventat scōla au fost de 107, dintre cari 88 gr.-or. și 19 gr.-cat., după locul născerii nu este specificare statistică și ast fel nu m'am putut dumeri, cum de o elevă din cl. I. se spune: născută în Sibiu, comit. România? iar la una din cl. II. nu i-se scie locul născerii? După cât am observat cu bucurie, scōla a fost cōcrotată de 13 eleve din România.

În internat au fost adăpostite 70 eleve, dintre cari 5 de la scōla elementară a reu-nușei și 7 din cursul complementar; din aceste 54 au fost gr.-or. și 11 gr.-cat. și 15 din România.

când apa lui tresare în crețe fine, când vre'nă pescuț sare de jumătate afară să aurască unda de lumină a lunii tremurătoare — în acăstă armonie sfîntă gusti cele mai curate clipe de fericire.

Pe malul Someșului, rezimat de băț cu ochii ațintiți în larguri, ori pironiți când asupra lunii de pe cer, când asupra celei din fundul curatului riū, să stai o noapte întrēga, să stai nopți de-arēndul și nu te saturi.

Cum te-am îndrăgit eū, dulosule riū, în timpul unei vacanțe! Încă sint așa de sfios înaintea ta, nu prea cutez să vorbesc cu tine așa ca și cu un pretin iubit. . . . Vezi, tu ești așa de nu sciu cum, — pare mi-se prea așezat, de cât ca să aștepti desmerdările mele. Dar ne vom face noi mai bunți pretini.

O, da! Scie tu cu luntrișora cea nșurică. Cum me vei legăna iar, și cum o să ne îndrăgim unul de altul.

Ce grea mi-a fost despărțirea de tine!

* * *

Și acuma din nou între ziduri. Aceea-și tăcere, acela-și întunerec, aceea-și fete vestede. Pe lângă celea vechi, vre-o câte-va chipuri nouē, tăcute, morōse.

Noviții se învîrt și ei de colo până colo, își însemnă bine etajul, numărul mușeului și a dormitoriului unde stau. Căte unul mai rătăcesce nu-i vorbă prin cele-covidore, dar deocamdată nu mai refectorul să scie bine unde e? „Cele lațe se vor adăuge lor.“

* * *

Un nou an de muncă: de ingenuchiat de rugat și de învățat.

Și nu mai e Someșul cu apa lui lină și limpede, ca lacrima unei copile îndrăgostite.

Și nu mai e răsăritul de lună, plin de vraje, ca privirea unor doi ochi albaștri.

Și nu mai e pădurea cu tăcerea ei plină de taine, ca tăcerea unei ființe iubite. Nu mai sint, dar acuma e Christos în mijlocul nostru, în mica noastră capelă, și nădăjduesc ca după un an să le reafiu pe celea perdute, pe toate! — Ce bun e Dumnezeu!

Alfus.

Mariet. . . .

Din valul trist a rătăcirii,
Spre cer ridic a mea privire
Cătând la tine Preacurată
În suferinți adăpostire;

Căci tu ești zidul mântuirii,
Ce pururea aduci scăpare
La sufletul înfrânt de chinuri
Pe furtunoșă lumii mare.

Blaș Novembre 1903.

Virgil.

Se poate spera, că contingentul elevilor de dincolo va crește mereu.

Urmăzând conspectul cărților primite pentru biblioteca corpului didactic și a elevilor, — apoi cronica școlii și a internatului, esamenele etc.

Încheiem această dare de seamă cu *Anuarul școlii comerciale superioare gr.-or. române din Brașov* pe an. școl. 1902/3, publicat de Arseniu Vlaicu, director.

Anuarul se începe cu un studiu a dlui prof. Navrea despre interesele simple și compuse.

Personalul didactic a constat din 1 director și 10 prof. afară de aceea 1 catechet gr.-cat. și 1 instructor în desemn. ca studiu facultativ, apoi de cant, italiană și gimnastică.

Societatea de lectură a elevilor are o avere de 1511.42 cor. și o bibliotecă de 340 opuri în 420 volume.

Școala are o colecțiune merceologică-technologică, ce constă din peste 1000 articoli comerciali.

În decursul anului școlastic elevii sub conducerea profesorilor au vizitat între altele fabricile de la Azuga și Sinaia din România.

Urmăzând avis pentru an. școlastic viitor, cum și o instrucțiune bună pentru gazdele elevilor și legile disciplinare, etc.

Din datele statistice estragem următoarele cifre: numărul elevilor a fost de 96 dintre cari 4 germâni, după religie 78 gr.-ort. 14 gr.-cat. 1 catolic și 3 luterani. Cel mai mulți au fost din comitatul Brașov și celea din apropiere. Un contingent însemnat a dat Caraș-Severinul cu 10 elevi. Din România încă au fost 4. Progresul a fost bun, de abia 22 au avut nesuficient, 18 au fost clasificați cu forțe bine și 16 cu bine, moralitatea de asemenea.

Închiind aceste date sperăm să nu suferăm pe conducătorii acestei școle, când cerem, să îndemne pe elevi să se aplice nu numai pe cariera financiară, ca oficiali de bancă, ci să-și cerce câte unul norocul și pe cariera strict comercială, pentru că e o adevărată rușine națională, a vedea cum se dau peste cap societățile noastre comerciale una după cealaltă, din simplul dar foarte ponderosul motiv, că n-au în fruntea lor conducători de treabă, cari să pricépă slujba această. Resultatul final va fi, că iarăși vom cădea pe mâna străinilor, cari ne vor exploata fără cruțare.

În general constatările ce au putut să le facă ori cine din aceste câte-va estrase, nu pot să fie de cât îmbucurătoare pentru progresul nostru cultural. În special se dă o deosebită atențiune la dezvoltarea celor trei școle civile de fetițe ce avem la Beiuș, Sibiu și Blaj și a căror menire e de o importanță netăgăduită în viața noastră socială.

(A. V.) **Memorandul Patriarhatului gr.-ort. din Constantinopol.** — Corespondentul nostru din Constantinopol ne trimite Nr. 1 din 31 Octobrie n. a. revistei „*Questions actuelles*”, atrăgându-ne luarea aminte asupra memorandului patriarhatului ortodox din Constantinopol, înaintat din pricina turbărilor din Macedonia, ambasadurilor puterilor europene. Pe noi ne importă din

punctul acela, că se tractează și de locuitorii Macedoniei, între cari sînt și

„Toți conștrăți ce-i avem

Dincolo de Em“. — În număr cam de 1 milion și 200000, pe cari Grecii îi numesc *Țintari*. Slavi: *Cuțo-Vlachi*. Iar Iusuși cu mândrie zic: „*hin aromân!*“ „*Sum civis. romanus.*“ Macedonia de astăzi numită și *Rumelia vestică*, se estinde între Rodope, Olimp, Tesalia, Pind și Grammus și la vest Albania. Poporațiunea este de cinci naționalități: Turci, Greci, Bulgari, Albanesi și Români; la oiață 1800000 locuitori. Apostolii panslavismului strigă pe toate tonurile și vestesc, că *Macedonia este slavă!* Grecii afirmă chiar contrariul: *Macedonia nu-i slavă*. Iată punctul de dispută! Și de ar fi curs numai rîul de negră, dar au curs șiră de sânge în cestiunea macedoniană și totuși nu-i deslegată. Memoriul constată, că de multă vreme credincioșii din mai multe diecese ortodoxe sînt obiectul persecuțiilor necalificabile și încarnate, pradă suferințelor celor mai cumplite, asasinății, despoiații de bunurile comunale: bisericii și școlii, că „aceste sînt mijloacele de acțiune ale partizanilor Exarchatului schismatic bulgar și a tuturor celor ce-i urmăză“. . . . Și toate acestea: „pentru că n-au voit să fie neascultători de legile împărăției, pentru că s-au purtat cu respect față cu autoritățile, pentru că au apărut ordinea statorită, pentru că au refuzat a sta pe partea ilegalității și a rebeliunii“. — „E lungă lista preoților, învățătorilor, notabililor și cetățenilor simpli uciși, căci au rămas credincioși legii părintești și tradițiilor“. — continuă memoriul. — „o persecuțiune selbatică e îndreptată în contra numelui grec. Și de toate vîrsările de sânge și jafuirile sistematice, de atîta ani este de viață Exarchatul bulgar; agitația în provinciile întregi a ajutat la exterminarea cetățenilor. N'a fost destul atîta, ci într'o notă oficială adresată mai pe urmă puterilor încercă se infiereze cu pată sacrilegă pe episcopii noștri și pe patriarhul ecumenic, pe cari îi invinșesc, că ar lucra în contra legilor împărăției, în contra credinței ortod. și în contra umanității „în aceste pagini impii, — zice memoriul, îngrămădesc asupra noastră, minciuna, calumnia și defaimarea“. . . . „se silesc din respuțeri să statorască în ochii Europei, că *întregă poporațiunea Macedoniei este bulgară*“.

„Un număr considerabil de bulgari schismatici, îndrășneți, intoleranți“ sub forța evenimentelor au căutat scăpare în sinul bisericii ortodoxe. „*Hinc illae lacrimae!*“ — din partea bulgarilor. Memoriul împunță ngratitudine adversarilor, cari de 50 ani se luptă sub stindardul pe care au înșcris devisa: *ingratitude și minciună*.

În complicațiunile mai nouă, continuă memoriul, biserica acum de doi ani și mai bine neîncetat propovednește pacea și unirea; ea neîncetat predică armonia și buna amicēța între concetățeni de rase felurite, dar unite între sine prin voința sinceră de a vedea dreptul și legalitatea întărite sub guvernul augustului nostru suveran M. S. Sultanolui. — Ce vor dară adversarii noștri dacă nu aceea, ca să convingă opiniunea publică europeană, că totă Macedonia este Slavă, și că în această țară

Turcii și Grecii s'au conjurat în contra victimelor nevinovate?

„Nu. — zice memoriul — cu excepțiunea unor ținuturi muntoase de la Nord, *Macedonia nu-i slavă!*“ Aici amintesc între poporațiunea țării și pe *Valachi* — în locul al 4-le! Că nu-i slavă Macedonia demustră cu argument negativ: „Dacă Macedonia ar fi în faptă slavă, ce ar înșemna atunci toate uciderile și jafurile bisericilor și a școlilor, această persecuțiune fără milă în contra episcopilor greci, contra clerului grec, contra instituțiilor grecesci, contra fruntașilor greci? În casul acesta ce înșamnă acest război necontent și fără milă, ce durează de o jumătate de veac, contra locuitorilor greci? Dacă Macedonia în faptă este slavă, ce înșamnă această turbare și selbătăcie, ce ne aduce aminte de războiul de 30 ani?“

După aceste încheie: *Macedonia nu-i slava*, dar ar pute deveni prin stergerea poporațiunii turcesci și grecesci. (Acum nu mai pomenește de români, nici de albanesi!) care fac $\frac{3}{4}$ din locuitorii țării. — De acest dat ne putem îndoi. De sigur între grecii numără și pe Aromânii.

Cuvintele de încheiere măgulitoare *părintescului* regim al augustului suveran, sultanului Abdul Hamid, ne fac să găcim, că întreg memoriul este *pus la cale de guvernul turcesc*, ca răspuns la nota Exarchatului bulgar.

Corespondințe.

SINODELE PROTOPOPESCI.

— *tractul Siget-Maramureș.* —

— 15 Nov. 1903.

A sosit și ziua mult dorită de 15 Nov. mult dorită, pentru că: în Siget de multe zeci de ani nu s'a adunat preoțimea în sinod la casa vicarială pentru că nu era, n'am avut!

Au avut nu-i vorbă! da ni-au răpit-o streinii vrasmași, prin seducere viclenă și casa, și biserica, și școala! sub fericitul fostul vicariu de tristă memorie P. Andreco de Homoroii.

Am ținut noi ce e drept adunare tractuală și la fostul preot a Sigetului, Rvss. I Ivașco, acum canonic în Gherla, înșe nu ca la casa vicarială.

Cu sus numitul fericitul vicariu ni s'a dus în mormint multe drepturi de mai înainte, înșe la glasul puternic a fruntașilor fii maramureșeni — cu nădejde în Dumnezeu iar a înșiat!

Și de nou se vede focalariul aruncând raze binefăcătoare, luminând și încăldind inimile și sufletele românilor din Siget: biserica, casa și școala! acestea zidiri azi strălucesc ca soarele în totă pompa lor.

Da, cei drept, după o luptă și muncă neîncetată, a marelor familii boeresci române: Man, Mihályi, Jurca, Pavel, Mihalea, Iura, Iodi, Vinț, și Rednic, Țiple, dinpreună cu Clerul îndrășneț, blândul creștin și bravul popor, carele odinioară în frunte cu preoțimea o dat pept cu selbaticul tătar în valea Borșei; care vale și azi se numește valea Tătarului, nimicindu-i pentru tot de una.

Acest popor a gândit așa: ajută-te că și Dumnezeu te va ajuta.

La orele 8. preoțimea se întrunește la casa vicarială.

La orele 9. mergem la biserică, în care, frumseța picturii, măiestrosul altariu rîndul și curățenia din lăuntru te pune în uimire și te ridică cu inima către ceri!

Toți preoții se mărturisesc, cu evlavie — ce se cade la un preot în casa lui Dumnezeu.

Pe la finea utreniei, după mărturisire preoțimea se înbracă, în vestimente curate ca neaua; nu cum-va să fie înrebat când-va . . . vre unul, prietino! ce ai căutat la masa Domnului? ne avînd haina . . . curată!

Leșim apoi din altariu cu toți în fața sanctuariului, la cântarea doxologiei. O Dămine! ceva împunetoriu și suprindețoriu! preoții, ostașii lui Christos, în ordine făcînd o linie dreaptă stați ca brazil în munte; și cu bărbiile cărunte, și glasul lor sonor, cîntă cu lacrimi în ochi: „Mărire întru cel de sus lui Dumnezeu, și pe pămînt pace!“ O, cântare sfîntă a ingerilor! adusă din ceri.

Te simțai într-o lume nouă . . . aproape de rai!

La orele 10 se începe sfînta slujbă cu invocarea Sfîntului Spirit.

Biserica plină cu drăgălașa inteligență română din loc, o mulțime de dame evlavioase, în genunchi laudă pe puternicul Dumnezeu cu tîi și fiicele lor inocente.

Îată și frumosul popor de la sate! vesel, îmbrăcat sîrbătorește, cu fața rasă cu ciocel noi albi, și opinci legate cu atî de lînă neagră, și nu cu curele, ca în jos la țară, cu gubă (suman) lînă și peptănată neted, și cu mânele ridicate la ceri, cu bucurie și îndestulare nespusă ascultă sfîntele cântări executate în cor, de tinerimea studioasă de la lîră, gimnasii și preparandia de stat.

După citirea sfîntei Evanghelii D. preot M. Pop, să sulte pe amvon și ne rostesc o predică plină de pilde creștinesci, vrednice de urmare.

La capătul liturghiei s'a făcut îndătinatul părăsias pentru binefăcătorii răpănușii a bisericii din loc.

După hrana cerescă, curății de fără de legile noastre, cu inimă înfrîntă și suflet curat leșirăm din biserică, și mergem în sala pregătită pentru ședință.

Acî pe masă sînt așezate două lumini mari arzînd, în mijloc sfînta cruce cu Evangelia, însemnînd, că: locul acesta-i sfînt, cu evlavie ve apropiati!

Cîntăm cu toți: „Împărate cerească!“ rugînd pe Domnul ceriului să ne răzureze de sus mîngăelire și ajutorul duchului sfînt asupra lucrărilor noastre.

Domnul vicariu T. Bud, deschide ședința prin o cuvîntare limpede și plină de simț românesc,

Programa ședinței 11 puncte, peste care fără dispută am trecut repede, constatînd, că: starea credincioșilor din tract zi de zi merge spre înaintare,

Și în urmă D. vicariu T. Bud ne cetesc o disertație despre: „Datorințele preotului în păstorirea sufletelor“. L-am rugat cu toții, ca acest operat să se publice în

fîia bisericească „Unirea“ din Blaș; spre mărirea și însuflețirea păstorilor turmei lui Christos. Și apoi încheiem sinodul cu sfînta cântare: „Cuvine-se cu adevărat“.

Enaf.

Aflîndu-ne la sfîrșitul anului și partea cea mai mare a abonenților nostri fiind în restanță cu abonamentul, venim a-l roga cu tot respectul, să binevolască a-ne trimite prețul abonamentului, cât mai grabnic, căci nu mai putem aștepta, avînd și fîia lipsele și detoriile sale pe cari trebuia să și-le plătescă.

Administrațiunea.

Noutăți.

Din Archidieceasă. La serbătorea as-lor Archangelii au fost chirotoniți întru preoți clericii absoluți: *Aureliu Aron* dispus adm. par. în Miraslău distr. Aiud, *Petru Onosi* dispus adm. par. în Berchiș, distr. Turda, *Iuliu Tatar*, dispus adm. par. în Secuieș distr. Morlaca, *Victor Turc* în disponibilitate, *Virgiliu Stanciu* dispus adm. paroch. în Șeica mică distr. Mediaș și *Eugeniu Circa* dispus adm. par. în Sîn-Benedic. districtul Biel. — M. On. *Teodor Fodor*, paroch și vice-protopop onorar în Băgău și On. *Ioan Barna* paroch în Miraslău au fost trecuți în statul deficienței, cel dintăiu cu 1 Ian. 1904 al doilea cu 1 Decembrie 1903.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit: A. Gruia Asinip, S. Mărineas Bogdana, V. Saltelechi Bardoș, P. Mirăștean Ernot, D. Moldovan Chiuceș și Emil Pop Feneș câte 10 cor. 71 fil., N. Raț Trit, V. Folea Giulus, G. Pop Măhaciș, A. Barbulescu Băla, A. Nilca Vaidacuta, I. Boer Lechița, M. Luca Ilămbac, A. Giurca Bucerdea, I. Popasu Presaca, I. Stanciu Viștea inf., E. Băltut S. Mărtinul deș., P. Iacobescu Vereșmort, N. N., M. Ilieș Aiton, C. Cotorea Harțeu, I. Bunea Vad, V. L. P. M. S. Georgiu, G. Cornea Ileni, I. Giurgiu Hărăstăș, I. Racoțan Ibănesci, Ioan Stăicu Șelcăt, Nic. Vișoi Netot, I. Fulicea Șinea și I. Brănzeș, Cingudei câte 10 c. 80 f., P. Butnariș, Valea-Jidaniș, V. Călugăr Crăciunel, L. Stăncel, M.-Căpuș, T. Stăncel, M.-Căpuș, A. Dumbravă, Habic, St. Nemes, Dileul r., I. Comșa, Fofeldea, I. Laslo Szt Lőrincz și P. Simonetti, Reșinar câte 9 c. 54 t., și P. Cristea, Șomștelnic 14 c. 82 f., laolaltă 418 c. 14 f.

Serata meseriașilor. Reuniunea meseriașilor noștri din loc a dat Sâmbătă în 21 Novembre un concert în sala cea mare a frumos restauratului hotel „Univers“, la care au luat parte aproape întreg publicul din Blaș. Programul a fost foarte variat și vorbirea de deschidere a presidentului prof. *Gavrilă Precup*, ne-a întărit pe toți în credință, că reuniunea este pusă pe base solide și are în frunte un bărbat destoinic cum este dl. Gavrilă Precup. A fost mult aplaudat. Tot atuncea ni-s'a dat ocasiunea a admira frumoșă și plăcută voce a doșorei *Aneta Nagy*, care priu cântarea sa, cum și prin jocul la cîmbală a stors aplause nesfîrșite. Sperăm, că în viitor vom ave mai multă ocașiune, ca se ne delecteze cu vocea Doșale. Asemenea a fost mult aplaudată Dna *Emilia Domșa*, bună cântăreță și doșora

Aurelia Gruia, care acum s'a produs mai întăiu ca bună declamată. Dintre dăi au escelat *Augustin Gruia*, *Aurel Maniș*, și *Ilie Mircea*, iar în „*Barb Lăutarul*“, dl. *Augustin Gruia*, a fost neîntrecut ca tot de una. Încontestabil că Dl. Gruia este un talent care foarte bine știe să se transpună în situațiile cele mai comice. Aprăpe toate punctele programului au fost repetite și publicul nu se sătura de a asculta doșonele frumoșe cântate de cor. După concert a urmat dans. Noul aranjament și frumoșă iluminăție a otelului lasă să ni-să desfășure înaintea ochilor o privelisce pictorească. Petrecerea a decurs cu multă animație până în zor.

Inspectorul mătăsăritului — membru în casa magnaților, *Bezeredy Pál*, inspectorul mătăsăritului după o muncă grea de 23 ani este numit din parte regelui membru în casa magnaților. Domnul inspector în vremuri grele, la 1880 a luat asupra sa această sarcină atuncî când ministerul de agricultură voia să ștergă ajutorul votat de dietă pentru mătăsărit pe motiv, că în țara noastră nu afla ogor prielnic cultivării viermilor de mătăsă. Și într'adevăr atuncî numai d'or' vre-o sută de familii se ocupau cu mătăsăritu și de abia câștigau 2—3 mii de floreni, iar astăzi aprăpe o sută de mii de familii se ocupă cu viermi de mătăsă și scot un venit aprăpe de 6 milioane. Într' Români s'a lătit în acest timp cultivarea viermilor de mătăsă și Domnul inspector pe anul viitor ridică o fabrică de mătăsă în Lugoș cu 120—150 fuse. Zasio.

Biografia unui scriitor rus. Editorul Maxime Gorki i-a cerut într'o zi să scrie biografia. Luând un condei, romanțierul, după ce l-a muiat în cerneală, notă aceste linii: 1878 Am fost ucenic la un cișmar. 1879 Am intrat ucenic la un desenator. 1880. Bălat la bucătărie pe un vapor. 1884. Comisionar. 1885. Brutar. 1886. Corist într'o trupă de operă în voiaj. 1887. Am vîndut mere pe stradă. 1888. Am voit să mă sinucid. 1890. Am fost întrebuințat ca copist la un avocat. 1891. Am făcut inonjurul Rusiei pe jos. 1892. Am publicat primul meu roman.

Anunț literar. Voind a tipări din scrierile mele volumul al II-lea de „*Novele și Schițe*“, care va fi cam de 18—20 cotele tipărite și va costa 2 corone (4 franci), aducă această la cunoștință On. Public rugîndu-l să binevolască a le abona cu grabă, ca să mă pot orienta referitor la numărul esemplarelor tipărite. Tot odată accentuez, că neîncurgînd abonanți de ajuns, nu le pot tipări. Iar cel ce vor fi abonați își vor răprimi banii plătiți, de nu s'or învoi să primescă în locul lor vol. I. al scrierii mele „*Novele și Schițe*“, ori poveștile „*Dela Móră*.“ — Acesta rog a mi-se și comunica pe cuponul asignațiunei. Abonamente se fac numai la autorul *Ioan Popă Reteganul în Retteg (Transilvania)*.

Atragem atențiunea St. noștri cetitori asupra duor cărți: Legea comunală ed. II, costă 1 cor. și Legea despre alegerea deputaților la dietă costă 60 fil. de Paul Rotar avocat. Ambele cărți sunt indispensabile unui fie căruia om cu carte de pe sate, îi sînt de lipsă ca pâinea de toate zilele. Se pot procura de la Tipografia Seminarului din Blaș (Balázsfalva).

PARTE SCIINTEFICĂ-LITERARĂ.

Sărmanul pătimește pentru păcatele altora.

— povestire din viața țărănească. —
(Continuare.)

„Imi zici să nu mă duc, și apoi imi pomenesci lucruri de cele cari nu le pot asculta. Dacă crești, că de aceea omeni ar fi Florea lui Mihai și că la de aceea te-ai îndemna să-ți dai fata, apoi n'ar trebui nici să stai cu mine în vorbă. De aceea mă și duc în trebă-mi, spune-mi deschis ce vrei, dai fata ori nu?”

„Nuscălele, mă voi înțelege cu Stefan nu-s eu cap la casă, alt-cum presimțesc că de vom face, numai nefericirea ei o vom căuta.”

„Bine dară, te înțelege cu Stefan și ne vom mai întâlni, da dacă atunci te voi afla mai senină și mai veselă.”

* * *

Cătră sară Iléna cu mamă-sa vine de la joc, gata cina, așață toate în ordine bună, și merg la culcare, iar părintii se aședă pe un lădoi din fundul casei. Stefan își ia pipa, iar Todorica începe vorba și-i zice: „Audi tu Stefane! Raveca moșa satului a peșit azi pe Iléna pentru Ilie lui Florea lui Mihai. Ce se facem, ficiorul e blând, de omenie și harnic afară de aceea e în stare bună?”

„Mi-a vorbit și mie azi de acel lucru, chiar tatăl ficiorului, zise Stefan, dar i-am spus că necununată fata mea nu va trece pragul casei.”

„Și eu aceea așa dori-o Stefane! dar ce să-i faci, lumea e așa și noi nu ne putem alege, ni-am stricat noi Românii năravurile așa de rău, în cât, cel ce ar voi să-și așede o fată după legea lui Dumnezeu, e aproape să rămână cu ea nemăritată.”

„Așa e dragă, dar pentru aceea tot nu uită Dumnezeu de cel ce îl ascultă, numai atunci va fi fata noastră nefericită, când am lăsa legea Domnului.”

„Nu știu zău eu Stefane! cum vom pute să o ținem, tu nu vești că azi nici părintii, nici copil, nu mă vrea să accepta, pare-că e un blăstem pe capul nostru, așa fugim la perire.” — „E drept femeie dragă, că asupra noastră a Românilor să descarcă mânia lui Dumnezeu pentru fără de legile noastre — pe an ce merge ne ajung vremi mai grele, ni se sporesc dușmanii, și ni-să învîrtosă inima spre a face rău, dar pentru aceea nu sîntem siliți a face și noi ca cel mai mult, din potrivă, din pățaniile altora să învățăm a ne feri, de a merge pe urma lor, ca așa să nu atragă mânia lui Dumnezeu asupra noastră și a urmașilor nostri, deci tocmăi pedepsă ce vedem că o trimite Dumnezeu spre alții să ne fie de îndemn a nu ne da fata necununată, pe cum fac cel mai mulți.”

„Drept ai bărbate, dar putere-ai tu să vești fata îmbătrînită și povestită că numai ea-să se poată mărita?”

„Da scumpa mea, de o sută de ori mă bucuras așa voi să vedă bătrână, săracă, ba chiar și morță; numai să nu-mi necinstesc pragul casei, să nu-mi facă casa de rușine la lume.”

„Ce rușine bărbate? Cine mai are azi rușine? Cine mai pune preț pe cinstea vetrei? Nime. Hai să dăm tata cum le dau și alții, mai târziu se va cununa și vor fi toate uitate.” — „Și zău-ți-ar căde bine să aud pe omeni zicînd că noi nu slujim harnici, să mărităm o fată că am dat-o numai să o iee cineva ori și cum?”

„Cădă, ce căde la alții, trebuie să-mi cadă și mie, dără și preste mine ar trece, ca preste alții gazde mari, nu numai ca noi.”

„Ce zici femeie, gazde? Aceia nu-s gazde, cari nu sînt vrednici să poarte numele de creștini și de Români.”

„Pote Stefane! Dar eu nu înțeleg de ce lumea pe unii ca aceea nu-i despretuesce după purtarea lor, de ce chiar și birajie și curatorii sînt dintre unii de aceea, de ce preoții îi îngăduie?”

„Femeie dragă! Dregătoria lumescă nu prea pune preț pe legile lui Dumnezeu, ba ar voi chiar să ne părăsim legea, ca părăsindu-ne legea să ne lăpădam apoi și de limbă și neam, iar preoții de trebă nu-i îngăduie, pote că sînt și preoți, cari nu-și cunosc chemarea lor, și aceea sînt nepăsători, dar adeverații preoți nici odată. Și ca să vești tu că am drept mîne vom merge la preotul nostru — vei vedea că acela ce va zice.

În un dîmb a satului „Gropă” se înalță o căsuță modestă acoperită cu șindile, în apropiata ei vecinătate este cimiterul și biserica. Căsuța aceea e casa preotului singurul om inteligent în satul „Gropă.”

Preotul e om de mijloc, în etate cam de 45 de ani, om deștept sever dar de o bunătate nu comună; gata spre ori ce serviciu credincioșilor, binelui și fericirii cărora s'a dedicat.

Pentru aceea și credincioșii sînt liptiți de el cu totă inima. Și nu există afacere de care să se apuce fără a-l întreba. Tocmăi pentru dragostea și încrederea acesta în el în ziua viitoare, se duse și Purice și soția să se înțeleagă cu dînsul. Și ar fi ținut de păcat îngrozitoriu a se hotări în acel lucru fără sfatul său.

După ce intrară în casa preotului și-i sărutară mîna cu reverință Stefan zise: „Iartă părinte că îți fac greutate, dar am lipsă de un sfat înțelept și de la inimă, care numai de la Domniata îl pot căpăta.”

„Bine dragul meu, răspuse preotul mă bucur că ai încredere în sfatul meu, și ca un om nepriceput sum gata a-ți sta în ajutoriu,” apoi poftindu-l să ședă îl întrebă „care ve este dorința?” Stefan se aședă pe scaun suspină una din adîncul sufletului, ca omul năcăjit, dar și rușinat, de ceea ce vrea să povestească, apoi zise: „Scie și părintele că am o fată, mie nu mi-o stat capul s'o mărit, dar Florea lui Mihai nu-mi stă de pe cap numai s'o dau după ficiorul său Ilie, de cununat nu se pot încă, dar își vor scoate scrisorile și se vor cununa, ce mă învești lertat imi este să fac acest lucru?”

Auînd cuvintele aceste preotul tăcu o vreme, își schimbă fața, privirea i-se făcu mai aspră, în semn că foarte neplăcut i-a venit întrebarea, dar pe încetul, privirea i-s'a înseninat, fața lui și-a căpătat iar fața

naturală, și atunci apoi zise cătră Stefan. „Copilul lui Mihai e numai băețandru. Ce lipsă ar avea acela de însurat?” — „El nu, răspuse Stefan, dar femeia lui Mihai e cam slabă, și are lipsă de economă la casă.” Acum preotul îi răspunde.

„Vești fătul meu, cât de nepricepuți sîntem noi și ce creștere rea dăm la copil. Noi în loc să ne silim a învăța cum să cuvine pe copilașii nostri, să scie purta cîsa, sapa, secerea, umbra cu plugul și carul, în loc de a-i învăța să-și scie căștiga ceva, ei din sudorea lor, ca așa să scie prețui averea căștigată, apoi în loc de a deda să cunoască dările, plățirea acelor, vindutul și cumpăratul, îi dedau la fală în îmbrăcăminte, la benturi, fumat și însurat. De aci vine că copilașii nostri n'au grija greutăților casnice, nici nu se silesc a sci lucrurile prin cari trebuie să-și țină femeia și copil, fără cât ce iese din gînocul le trebuie vinars, tîbac și femeie, deși nu-s harnici a porta, cîsa, sapa, secerea, nici nu știu vinde sau cumpăra o vacă, ba nici un purcel.

(Va urma.)

Sfintul Ioan Botezătorul.

(Continuare.)

Acuma pricepem și aceea, că pentru ce l-a numit Christos pe Ioan Botezătorul, de cel mai perfect dintre omeni. Pentru că om adevărat din acest punct de vedere e acela, în care facultățile omenești se află dezvoltate, cultivate, perfecționate așa și în direcția aceea, unde tind ele de la natura lor, impusă de însuși Creatorul. Iar fiindcă rațiunea și voința sînt facultățile, cari îl deosebesc pe om de ființele inferioare, cu atîta e mai perfect omul, cu cât mai puțină domnie conde corpului, apetitulul sensibil asupra minții, și dacă rațiunea domnesce în toate, așa în cât voința stă în serviciul minții fără șovăire iară împotrivirile apetitulul sensibil tot de una sînt învinse, atunci putem zice, că omul e perfect. Și cine nu vede, că în Sfintul Ioan Botezătorul acestea le aflăm în cel mai înalt grad, cu cea mai mare punctuositate și consecvență împreunate cu o sfințenie cerescă, așa în cât pe dreptul putem exclama cu Mântuitorul, că: „Nu s'a sculat între cei născuți din mulere, mai mare de cât Ioan Botezătorul!”

Dar își mai motivează Isus Christos, afirmarea acesta despre Sfintul Ioan Botezătorul și în alt loc, cu un alt motiv unde ni-l prezintă ca pe un caracter admirabil de firm și de constant.

„Ce a-ți ieșit să vedeți în pustie, zice Mântuitorul, au dără trestie clătita de vînt? Dar ce ați ieșit, să vedeți? au om îmbrăcat în haine scumpe? . . . ” Sublime mult conținătoare, și caracteristice sînt acestea cuvinte pentru Ioan Botezătorul! Christos aici nu vorbește numai în un mod și într'un ton comun de vorbire. Oreaș-cum aduce aminte, îl face atenți pe Iudei, să-și deie de samă, că bărbatul care le-a vorbit în pustie nu e un om de rînd, plin de

slăbiciuni, ca ei, ci e om superior lor în tota puterea cuvintului. Îi îndrumă, așa zicând, să reflecteze la ei înșiși, să-și recunoască neconstanța, slăbiciunile, să vadă că ei să acomodează împrejurărilor, toate le fac din considerare omenescă, toate din interes personal. Ca și când ar zice apoi: Priviți înse la acel om, cât de statornic, cât de fidel este el legii, cât de tare stă el, și nemiscat între toate vijeliile! Ca și când ar fi continuat mai departe: Omul, acela nu e un om, pe care păreriile și laudele omenilor păcătoși îl vor pute îndoi încatru vră, pe cum îndoe vântul trestia în toate părțile; omul acela nu se laudă pe sine peste măsură, ba nici laudele, cari i-se cuvin, nu le primesce; Ioan Botezătorul nu e om, pe care ori ce vântuleț al ispitelor lumesci l-ar pute abate de pe calea dumnezească a virtuților, ci el e un om, care neclătit, ca o stincă, rămâne pe calea sa, pe care nu-l poate atinge, nici murdări reutatea lumii și a ispitelor.

Și într'adevăr, ce e caracterul? Dacă îl considerăm în sine, nu e alt ceva, de cât o voință bine-perfecționată, bine-ordinată. Un om cu caracter calculează, eumpănesce stăpănesce prin conștiința lui impulsivile reflexe activității, și le dă o direcție conformă cu un principiu statornic și regulator al activității. Inse e de însemnat, că nu ori ce voință de fer să poată numi caracter adevărat, de ore ce furii și omenii corbicoși încă lucră conform unor principii, de cari nu se deslipeac odată cu capul; cu toate acestea nu sînt omeni de caracter, de aceea trebuie să zicem voință bine-perfecționată, bine-ordinată. Caracterul consistă în însușirile acelea psihologice ale omului, că omul tot de una, între toate împrejurările eugetă și lucră după același principii morale. De acela se poată afirma dară, că e caracter firm, „care nu se îndreptă după judecata altor omeni, ținînd azi ceva de adevărat, pentru ca tot același lucru în curînd să-l lapede de la sine din cine scie ce motive nestatornice; care nu apără azi dreptatea, iară mâne pentru un folos material, ori temându-se de ore ce perdere materială, atacînd-o, ascundînd-o pe acesta, milităză pe lângă nedreptate, ori falsitate; acela, care nu e lingușitor, nu e laș, nu e cu două fețe, acela care prețuesce adevărul și dreptatea mai pe sus de cât pânea sa, de cât oficiul și voința sa, — și nici odată nu afirmă, că e adevărat cea ce de fapt, e fals“. Un adevărat caracter trebuie să intrunescă în sine bună-tate, sinceritate, independență, iubirea dreptății și tot ce e mîngăitor, pentru suflet, iar mai pe sus de toate moralitate și bărbăție între ori ce împrejurări, în ori ce ispite și înaintea a ori ce fel de obstacole.

(Va urma.)

Alexandru Papiu Ilarian.

(27 Sept. 1828—23 Oct. 1877.)

(Continuare.)

După ce adevărat — continuă Barițiu mai departe muncia câte 14 ore la zi spre a curăți rugina și spurcăciunile în scările românești; după ce mijloci profesorilor plăți mult mai bune de cât aușeră ei în trecut; după ce căștigă câte va capacitatea pentru scole, se întorsă asupra lui toți trântorii,

toți perde-vară, toți desertii, toți inimicii românismului și căutînd nod în papură sub cele mai ticăloșe preteste îi tăvăliră prin toate puterile unor foi periodice de atunci îngrecate de aerul mefitic al bălții, ce se numesce Cismegiu în Bucuresci, până ce omul înfrînt de muncă și persecuțiuni, își dăde dimisiunea din direcțiune.¹⁾

În „Revista Carpaților“ ce apărea sub redactarea lui George Sion, cetim, că nu se critica necapacitatea, ori lipsa de virtuți sau energia lui Maiorescu, ci „i-se imputău toate lașitățile și infamiile, cari minciuna și calomnia putea să le inventeze, i-se atribuiau fapte, cari nu le făcea, i-se cerea urmări, cari nu le putea face și i-se pretindea opinii politice, de cari nici se ocupa.“²⁾

Tot aci se spune, că „faptul ce dete mai multe motive de a întări argumentele infernale, fu numirea mai multor Transilvani în posturi de profesori la scările primare și gimnasiale.“³⁾

Mai cu samă „Proprietarul Român“, un ziar din Bucuresci „obscur și discreditat, schimbător de culore ca cameleonul, fundat numai pentru ca să arunce confuziunea și amestecătura în toate.“ ajunsă a fi cuibul și vatra intrigelor îndreptate contra lui Maiorescu. Ziarul s'a fundat la 1860 de Ioan Eliade Rădulescu, dar la 1861 se afla sub redacțiunea unui I. C. Cumpănășescu, și apărea în tipografia lui Eliade și asociații.⁴⁾ Deci sta și acum foarte aproape de Eliade, iar Eliade era dușman declarat al tuturor Ardelenilor, între cari în deosebi al lui Maiorescu.

Așa putem, prin urmare, înțelege atacurile acum pomenitului ziar contra Ardelenilor și a lui Maiorescu. „De cât-va timp acest ziar — scrie „Revista Carpaților“ — vine cu o furie teribilă de atacă pe Românii ardeleni. Pentru ca să facă mai mare efect, pentru ca să se facă mai acreditat, el a luat masca religiunii. Da; religiunea noastră ortodoxă este în pericol, Ardelenii căpi vin și aș venit aice, toți, fără a li-se căuta actul de botez, sînt uniți sau uniți, — toți sînt procleți, popistași, catolici, unitari, luterani, calvini, spioni nemțesci, ciocoi de tot felul, și misionari periculoși și universal în contra ortodoxiei.“⁵⁾

Apoi ast fel continuă aceeași revistă: „O miserie! o ticăloșie! Cine ar fi eugetat, că în secolul de lumină, în care trăim s'ar mai fi găsit omeni, cari să provoce asemenea diatribe. Totă lumea vede, că mai în toate națiunile civilizate ale Europei predominesc diferite culturi și schisme. Între Greci sînt și catolici și ortodoci, între Germani catolici, luterani, calvini, protestanți; între Francezi, Englezi și Italiani, asemenea. Cu toate acestea unde se mai vîd certe religioase, și persecuțiuni pentru materie de religioane? Toți omenii cari seiu eugeta și scrie astăzi se interesează a intrăți culturile populațiunilor în interesul naționalităților etc.“⁶⁾

¹⁾ „Transilvania“ 1877, pag. 155—6.

²⁾ „Revista Carpaților“ de la 15 Sept. 1861, pag. 324.

³⁾ Ibidem, pag. 325.

⁴⁾ Cf. Alexandru Pop, Bibliografia publicațiunilor periodice românești. Bucuresci 1888, pag. 22 și 24.

⁵⁾ „Rev. Carp.“, loc. cit. pag. 326.

⁶⁾ Ibidem, loc. cit.

Nu e mirare, dacă după atâte atacuri și intrige infame Maiorescu în cele din urmă vine în conflict cu membrii eforiei scolare,¹⁾ cari îl neliniștesc, în tot felul posibil, mai ales Eliade, care „prin intrige și acușatiuni de tot felul făcu opozițiune lui Maiorescu până ce-l făcu să-și deie dimisiunea.“²⁾

Maiorescu în fine își dă dimisiunea. Tot atunci avu audiență la Cuza-Vodă, care îi zise cu această ocaziune: „Nu voiesc sub nici un pretest să-ți primesc dimisiunea, să rămâi și-ți voi face toate concesionile ce vei cere.“³⁾

Dar cu toate zisele lui Vodă, în 10 Iuliu acelui an i-s'a primit dimisiunea și Maiorescu înlocuit prin Alexandru Papiu Ilarian plecă spre Itria.

Atunci Papiu, era încă iuris-consultul statului Moldovei și se bucura mult de simpatiiile Principelui Cuza, care la stăruința partidei Rosetti, reprezentată prin ministrul Malinescu⁴⁾ în aceeași zi, adevă în ziua de 10 Iuliu a „decretat“ numirea lui în postul de director la Eforia instrucțiunii publice.⁵⁾

(Va urma.)

Prof. Dr. Ioan Barițiu.

Posta „Unirii“.

S. B. Nu se află nici una din celea ce întrebați.

¹⁾ Cf. V. Al. Urechia, »Istoria scolarelor rom. de la 1860—1861«, Bucuresci 1893, vol. III pag. 250.
²⁾ Cf. »Revista Carpaților« loc. cit. pag. 327.
³⁾ Scrisoarea lui P. Poppasu către G. Barițiu dto. Bucuresci 18 Aug. 1861, în Mss. Acad. Rom. Nr. 1005.

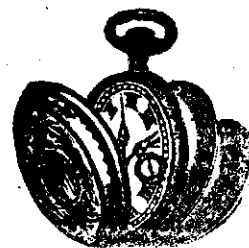
⁴⁾ Cf. aceeași scrisoară.

⁵⁾ Veđi actul de numire publicat în »Monitorul oficial« de la 18 Iulie 1861, Nr. 157.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.



(44) 4—20

8 zile se lasă spre probă.

Numai 2.75 fl.

Să trimite cu ram-bursă ori anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vinde cu garanță de 3 ani. — Se dă gratis și o frumoasă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimite banii.

M. I. HOLZER.

mare deposit de ceasuri și juvaere.

(Austria) Krakovia Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturii se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se poată reproduce.

În binevoitoarea atențiune!

E în interesul unui fiecăruia să se convingă despre

serviciul meu prompt

și

prețurile mele moderate,

asa că unul fiecare cu **banii puțini** se poate îmbrăca **ieftin, bine și frumos**. Cu toate că marfa mea o vând cu un preț de tot moderat, dau totuși **pe lângă plățiri în rate**. Se primesc comande după măsură și se efectuează solid și prompt.

→ **Folosiți ocaziunea!** ←

Cu stimă:

B. Ascher.

— Mare deposit de vestminte pentru domni, doamne, — deposit de cămeși, pălării și cufere. —

Medieș—Medgyes.

(52) 1-6

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Octobrie 1903).

cătră	g a r a		de la
Teuș—Tövis			
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
Copșa—Kis-Kapus			
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1248
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	261
Sóvárád			
403			826
248	mixt	mixt	650

(29) 13—20

Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

liferanți de curte ces, șireg. pentru materie de mătăasă și ornamente sacre.



Viena I. Kohlmarkt 2,
„la porumbul alb“.

Recomandă

ornamente sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale, sticharii, saecos, omofor, epigonation, mitre, mandil, plascanice, baldachine, prapori etc. cum și toate utesiile și vasele sacre de metal, ca disc, ciboriu, cruce, chivot, artoclasia, tricheriu și dicheriu, cadelnițe, candelabre etc. toate pregătite solid și cu prețuri cel mai ieftin de fabrică.

Cataloage ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.



Banca de asigurare „TRANSILVANIA“

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiiu, strada Ciszădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune, edificiilor de orice fel, mărfurilor, mobile, vite și produse economice etc.

— asupra vieții omului —

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără cerșetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900: **1,303.572 cor. 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului: **72,420.299 coróne.** Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubiri de incendii **3,003.550 c.** pentru capitale asigurate pe viață **2,738.793 c.**

Oferte și orice informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiiu, str. Ciszădiei nr. 5, et. I., curtea I., precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

Agenturi principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 34—52

Bani mijlocesc mai ieftin, mai discret, și mai iute:

Ofiterilor, oficianților privați și de stat, industriașilor, neguștorilor și persoanelor apte de credit.

Pe lângă replătită avantajoasă

Pe căsi, pământuri, realități, mijlocesc în locul prim al doilea și chiar și al treilea împrumutului de amortisațiune cu 4% și 5%.

Conversiunile cele mai complicate le mijlocesc iute, pe lângă remunerare ulterioară.

Câștig informațiuni industriale și comerciale de natura cea

mai discretă din toate părțile țării, și în sfârșit,

cauzele de tranșare ale comercianților necapabili de a plăti le descurc cu pricepere și mare grijă.

Pentru răspuns a de a se include marca

SZENES A.

(7) 85-52

Căștelia de informații și tranșării comerciale.

BUDAPEST, VII. Erzsébet körút 22, 1/12.

Numărul patentei 16.794.

Carol Beck

pregătitor de ventilatoare patentate pentru ferestri.

BUDAPEST, VIII, József-utca 14.

În atenția directorilor de școală!

5000 de bucăți sunt deja în folosință!

Pentru luarea măsurii, mă rog să vă adresați mie.

Nu sei nime ce-i sănătatea!!

și care ne-o putem păstra numai pe lângă ventilație potrivită.

Ventilatorul aflat și patentat de către Carol Beck este fabricațiune magiară, care întrece toate ventilatoarele din străinătate, atât în ce privește scopul, cât și bunătatea. Din punct de vedere sanitar, curentul e eschis prin apertura de 45%. Se pot aplica la toate ferestile. Am foarte multe scrisori de recunoștință, cari dovedesc, că publicul e deplin mulțumit.

Prețurile ventilatoarelor:

Cel mai mare și mai greu, cu decorațiune.	C. 25.—
Pentru ferestri comune, școli, institute și locuințe private	" 13.—
Pentru ferestri mai ușoare și mai simple	" 9.—
Făcuti de Globett	" 7.50

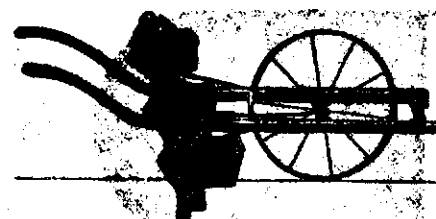
Preliminar de spusă gratuit:

Ventilatoarele mele se folosesc în următoarele locuri mai renumite. Casina Națională magiară, Ministeriul de comerț, Gimnaziul reformat, Ludvigeul, Școlile elementare de stat din Kispest și în mai multe spitale și școli din capitală și proruță, dovedindu-se de foarte bună.

Comandele atât în loc, cât și în provincă se efectuesc foarte prompt și foarte repețe.



Atelierul de mașini și de
pluguri al lui



Eugen Nicola

din B L A Ș.

Se recomandă pentru pregătirea a orî ce fel de lucru, ce cade în acest faeh și anume: *mașini și instrumente economice, pluguri schimbătore, mașini de frecat cucuruzul, mașini de îmblătīt.*

Face tot felul de

REPARATURI

• • • • la mașini cu vapor și alte soiuri de mașini. • • • • (51) 1-10

Aducem la cunoștința D-lor învățatori, că Cartea de Cetire de Ștefan Pop s'a înlocuit cu:

== CARTEA DE CETIRE ==

pentru clasa II. III. și IV. primară,

de I. F. Negruțiu și P. Ungurean,

care e compusă după toate cerințele didactice, ținând cont de dezvoltarea intelectuală a băieților după clase.

Cartea are format 8° pg. 310, leg. frumos, costă 1 C. + porto 10 fl.

— Timbalele mele au fost decorate la espoziția milenară. —

Timbale de salon

cu pedal, castanii, negre, cu o rezonanță foarte tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de trei ani. Prețul de prăvălie 150 floreni, ér la mine se pot căpeta cu 75 floreni. Daū instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

Prescurant trimit gratuit.

JEGESI GÉZA

măiestru de țimbale diplomat și inventatorul țimbalei „Coróna de fier”.

BUDAPEST, VII., Nefelejts-utca 43. szám.

(10) 35-52